

**Oponentský posudok na habilitačnú prácu
RNDr. Michala Baláža, PhD.**

Posudok bol vypracovaný na základe rozhodnutia Vedeckej rady Fakulty prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa zo dňa 22.10.2020 a menovacieho dekrétu dekana prof. RNDr. Františka Petroviča, PhD. zo dňa 2.11.2020. Práca bola podaná v odbore habilitačného a inauguračného konania Ochrana a využívanie krajiny.

Predložená habilitačná práca RNDr. Michala Baláža, PhD. „*Vplyv environmentálnych faktorov na biológiu hniezdenia muchárika bielokrkeho (Ficedula albicollis) na troch rôznych lokalitách*“ predstavuje ucelený monografický spis v požadovanej forme a s požadovanou štruktúrou. Obsahuje 104 strán, súčasťou ktorých je aj 13 tabuliek a 23 obrázkov. Zoznam použitej literatúry zahŕňa 216 časopiseckých prác a knižných diel, z ktorých 162 je zahraničných. Zoznam prác habilitanta, tematicky sa vzťahujúcich k téme habilitačnej práce, obsahuje 16 položiek.

Práca sumarizuje výsledky výskumu habilitanta zameraného na hniezdnu biológiu muchárika bielokrkeho na troch lokalitách Slovenska, vyznačujúcich sa odlišnou polohou a klimatickými faktormi. Práve vplyv odlišných klimatických faktorov (teplota, zrážky a index NAO) na vybrané parametre hniezdnej biológie tohto druhu boli hlavným cieľom práce. Hoci sa danej problematike venovalo doteraz už pomerne dosť pozornosti, a to i u konkrétne skúmaného modelového druhu, výsledky habilitačnej práce vhodne dopĺňajú a potvrdzujú predchádzajúce dosiahnuté poznatky. Práca zároveň poskytuje podrobný prehľad o doterajších výsledkoch získaných v tejto oblasti. Osobitne pozitívne možno hodnotiť i samotnú veľkosť skúmanej vzorky (viac ako 1000 hniezd) získanú počas dlhšieho časového obdobia (9 – 20 rokov). Ostáva veriť, že takto získané údaje budú ďalej ešte dôkladnejšie spracované a publikované aj v prestížnejších zahraničných impaktovaných časopisoch.

Z vyššie uvedeného hľadiska preto pokladám tému habilitačnej práce za vhodnú a z dôvodov neustále sa meniacich klimatických podmienok v ostatných rokoch aj aktuálnu. Práca zároveň dopĺňa naše poznatky o biológii študovaného druhu na Slovensku a jej výsledky môžu byť využité tiež v ochranárskej praxi. Ciele práce sú jednoznačne uvedené a podobne za správne zvolenú, s menšími výhradami (pozri nižšie), možno považovať aj metodiku.

Formálna stránka habilitačnej práce má tiež dobrú úroveň, text je ale niekedy menej prehľadný. Z gramatického hľadiska sa v práci vyskytujú drobné nepresnosti a preklepy, ktoré ale neznižujú jej samotnú kvalitu. Keďže ide len o korelatívnu (nie experimentálnu) štúdiu, v ktorej sa testovali iba niektoré vybrané environmentálne premenné, pri interpretácii výsledkov by som v budúcnosti odporúčal habilitantovi vyjadrovať sa opatrnejšie. Hniezdenie muchárikov bielokrých v sledovaných populáciách mohlo byť ovplyvnené aj konkrétnymi vegetačnými podmienkami (dubové, dubovo-hrabové a bukové porasty rôzneho veku s prímiesou ďalších rôznych druhov), rôznou expozíciou svahov a možnou orientáciou búdok, špecifickou potravnou ponukou a pod.

Pripomienky a otázky k habilitačnej práci:

- hoci ide len o korelatívnu štúdiu, okrem cieľov práce by som očakával aj autorom formulované hypotézy či predikcie, ktoré by mali byť neoddeliteľnou súčasťou každej vedeckej práce,

- namiesto (alebo okrem) použitia rozmerov krídla, chvosta a beháka pri testovaní vplyvu kvality samíc na veľkosť či objem ich vajec odporúčam v budúcnosti použiť aj ich samotnú fyzickú kondíciu v čase kladenia vajec (vypočítanú pomocou reziduálov: hmotnosť kontrolovaná dĺžkou krídla alebo beháka), ktorá sa bežne používa v takýchto štúdiách. Telesná kondícia samíc môže významne ovplyvniť aj dobu znášania a veľkosť násady,
- čím sú dané výrazné rozdiely vo veľkosti vzoriek (počet hodnotených hniezd muchárikov bielokrých) medzi jednotlivými skúmanými lokalitami? Zodpovedajú samotnej veľkosti študovaných populácií alebo skôr počtu vyvesených búdok, ako to vyplýva z textu (str. 38)? V druhom prípade by potom ale šlo o významné podhodnotenie či skreslenie výsledkov na lokalitách Horná Ves a Ľubochňa,
- ako už bolo naznačené vyššie, do akej miery sa na výsledkoch hniezdovania muchárikov bielokrých na jednotlivých lokalitách mohli okrem klimatických faktorov podieľať ostatné faktory prostredia?
- možno využiť prezentované výsledky i v ochranárskej praxi? Ak áno, ako?

Okrem samotnej habilitačnej práce sa chcem na tomto mieste vyjadriť aj k ostatnej odbornej a pedagogickej činnosti habilitanta, ktorú som mal možnosť sledovať od začiatku jeho kariérneho rastu. Habilitanta hodnotím ako pracovitého a erudovaného odborníka v oblasti výskumu hniezdnej biológie vtákov ako i v iných oblastiach ich výskumu a ochrany. Zároveň ho pokladám za vyzretú pedagogickú osobnosť, schopnú vykonávať prácu vysokoškolského učiteľa – docenta.

Záverom možno konštatovať, že výsledky prezentované v habilitačnej práci sú prínosom pre rozvoj daného vedného odboru ako aj z hľadiska ich uplatnenia v praxi. Na základe toho odporúčam komisii prijať predloženú habilitačnú prácu k obhajobe a po úspešnom priebehu habilitačného konania udeliť RNDr. Michalovi Balážovi, PhD. vedecko-pedagogický titul docent v odbore Ochrana a využívanie krajiny.

V Trnave 28.1.2021

prof. RNDr. Alfréd Trnka, PhD.